N°. 72. **A°. 1838.**

ZATURDAG, den **8sten SEPTEMBER.**

Nieuwe Surinaamsche Courant.

PARAMARIBO.

Gouvernements Secretarij.
BURGERLIJKE-STAND.

PARAMARIBO, *den 6 September 1838.*

Heden zijn in *Ondertrouw* opgenomen: GEORGE PRINGLE en JOHANNA FREDERICA VAN HALM.

En

ISAAK JACOB BUENO DE MESQUITA, Weduwenaar van RACHEL BUENO DE MESQUITA en SARA DE LA PARRA.— Allen alhier geboren en woonachtig.

De Ambtenaar van den Burgerlijken Stand,

T. M. SCHOTBORGH.

Administrative Policie.

Met de ALGEMEENE SCHOUWING over *de Straten, Grachten, Waterlozingen, enz.*, op Maandag den *eersten* October e. k. een aanvang zullende worden gemaakt, zoo worden de eigenaren van Huizen ter dezer stede, naar aanleiding van Art. 2 en 9 in verband met Art. 34 der binnen de Kolonie vigerende Reglementaire Bepalingen, voor de Plaatselijke en Landelijke Policie, herinnerd aan hunne verpligting:

1°. Om de *Kleine Trenzen* of zoogenaamde *Trekkers* voor hunne Gebouwen, ter breedte van TWEE EN EEN HALVE VOETEN, te doen delven of ophalen; — en

2°. Om de Straat of Passage langs hunne Huizen, ter breedte van VIJFTIEN VOETEN, met Schulpen te doen beleggen.

Paramaribo, den 6 September 1838.

De Gouverneur Generaal ad interim der Kolonie Suriname,

P. FIERS SMEDING.

Regtzaken.

'S GRAVENHAGE, 9 Junij.

Bij het Hof van Assises, hebben heden de pleidooijen in de zaak van Hendrika Dirkse, in tegenwoordigheid van een zeer talrijk auditorium eenen aanvang genomen.

De Wel-Ed. gestrenge heer de la Grappe Dominicus, welke in deze de functien van het openbaar ministerie waarnam, begon zijne sierlijke redevoering, met te zeggen, dat de zaak, welke heden aan het oordeel van het Hof onderworpen en waarin hij, namens den procureur-generaal, geroepen was, het woord te voeren, hoogst gewigtig en belangrijk was: gewigtig, dewijl het hier eene misdaad gold, waarvan in de jaarboeken der lijfstraffelijke wetgeving, ter eere der menschheid slechts weinige voorbeelden aanwezig zijn; belangrijk, dewijl eene misdadige hand, eene ontaarde moeder, het leven van haren jeugdigen zoon heeft afgesneden, en waarin Z. Ed. Gestr. zeide, in naam der beleedigde maatschappij, geroepen te zijn, den dood te eischen. Wanneer eene vrouw aldus, ging Z. Ed. Gestr. nagenoeg voort, aan de stem der verleiding gehoor geeft de eerste vrucht dier verleiding van het leven berooft en de stem der natuur smoort, dan kan valsche schaamte en valsche vrees voor de openbaarmaking harer zwakheid geene verontschuldiging, maar medelijden opwekken; maar wanneer eene wettige moeder, reeds 57 jaren oud, de vrucht van een wettig huwelijk, een kind, welke zij onder haar hart heeft gedragen, en dertien jaren heeft opgevoed, foltert, martelt en vermoordt, dan verstomt men over dergelijke onmenschelijkheid, terwijl men naauwelijks het bestaan van zooveel wreedheid kan gelooven, en echter is zulks gebeurd; de beschuldigde, ten deze heeft haren zoon op eene moedwillige wijze en met voorbedachten rade van het leven beroofd. Z. Ed. Gestr. merkte verder aan dat het overmatig gebruik van sterken drank, die bron van zoovele rampen, veel tot deze afschuwelijke daad heeft toegebragt, daar dit haar gevoel heeft verdoofd en haar in dien staat gebragt, waarin zij heden voor de wereldlijke regterstoel verschijnt.

Hij zeide te vermeenen, in de acte van beschuldiging een getrouw en aaneengeschakeld verhaal te hebben gegeven van alles, wat in den noodlottigen avond van den 17den December op de kamer van de beschuldigde was voorgevallen; deze daadzaken kwamen hem voor, gisteren nog te zijn bevestigd, en thans zeide hij, tot de behandeling van de navolgende vier punten te kunnen overgaan. 1°. Is Jacobus Weltzenbach, in den avond van den 17den Dec., eenen geweldadigen dood gestorven. 2°. Heeft Hendrika Dirkse, de beschuldigde ten deze, den dood veroorzaakt en dus gepleegd doodslag. 3°. Is die doodslag moedwillig, en 4. Is die moedwillige doodslag met voorbedachten rade gepleegd. Indien een en ander bewezen was, geloofde hij geadstrueerd te hebben het requisitoir, hetwelk hij verpligt zoude zijn ambtshalve te nemen.

Tot de ontwikkeling van het eerste punt overgaande, zeide hij dat het volkomen gebleken was, dat Jacobus Weltzenbach, in den avond van den 17 Dec., tusschen half tien en tien ure levenloos is gevonden, hangende in de bedstede, welke daadzaak A. van Thiel en andere getuigen hebben bevestigd; gelijk zulks mede is gebleken, uit de schouwing, door de deskundigen, uit wier stellige verklaring, voor den regter ter instructie afgelegd, blijkt, dat het kind aan verworging of verhanging is overleden, en ofschoon dezelfde symptomata ook bij zelfmoord zijn op te merken, meende hij echter dat hieraan niet te denken was, aangezien zelfmoord bij kinderen hoogst zeldzaam was, en bij hem ook nimmer *tædium vitæ* is opgemerkt; terwijl de vermoorde daarenboven zoodanig in de bedstede is gevonden, dat het hier onmogelijk is, dat hij zich zelf heeft opgehangen, gelijk het uit de getuigenis van H. Dekker, die de inspectie *in loco* gehouden heeft, gebleken is; gelijk ook de beschuldigde, wanneer haar, als het onwaarschijnlijke van haar vroeger voorgeven als of haar zoon zich zelf had omgebragt, onder het oog werd gehouden, geneodzaakt is geweest, dit voorgeven, die stroohalm, waaraan zij zich vastgehouden had, te laten varen.

Het tweede punt, of de beschuldigde de oorzaak van dien dood is, meende hij mede bevestigend te moeten beantwoorden. Antje van Thiel was in dien noodlottigen avond ten 6 ure uitgegaan, en toen had zij de kamer, welke zij met de beschuldigde bewoonde, verlaten, waar moeder en zoon achter bleven. Ten 9 ure was zij teruggekomen, en had toen de kamer gesloten gevonden; na een kwartier uurs had men haar eerst gehoor gegeven, en het licht was bij hare komst niet ontstoken; een half uur had Antje van Thiel aldaar met de beschuldigde over onverschillige zaken gesproken, gedurende hetwelk laatsgemelde zeer bedaard geweest was, en aan de getuige had verhaald, dat haar zoon gerust op den grond sliep; later had de getuige het licht ontstoken, ten einde de beschuldigde naar bed te helpen, en toen had zij den zoon dood in het bed zien hangen. Aanvankelijk zoude men denken, alzoo ging nagenoeg de geëerde ambtenaar voort, dat een dusdanige moord niet zou zijn te bewijzen, en deze misdaad voor den wereldlijken regter zoude blijven verborgen, even duister als de nacht, waarin dezelve geschied was, doch in deze zaak herkent men wederom de hand van de waakzame Voorzienigheid. Ofschoon de beschuldigde met haren zoon alleen is geweest, hebben de getuigen opgehelderd, wat er is voorgevallen, daar het huis door meer inwoners werd bewoond, en de zolderingen en beschotten van hetzelve van dien aard waren, dat men in de eene kamer kon hooren, wat in de andere gebeurd was. Onmiddellijk boven de kamer van de beschuldigde woonde de wed. Hermans, en deze heeft tegen 7 ure den overledene hooren zeggen: och moeder, ga toch de straat niet op, anders gaat gij wederom drank halen; waarop zij ten antwoord gegeven heeft: »ik moet mijne zaken des avonds doen; terwijl zij toen haren zoon heeft mishandeld, gelijk het uit de schouwing van het lijk is gebleken.

Eene andere buurvrouw, wier kamer op het portaal van de beschuldigde uitkwam, heeft haar naar beneden hooren gaan en de twist en mishandeling gehoord, terwijl zij het kind, hetwelk schreeuwde en kermde, had toegeroepen; Koosje, wat scheelt u; waarop deze geantwoord had: och, niets, buurvrouw.

Na hare terugkomst, vervolgde de spreker, heeft deze ontaarde moeder hare mishandelingen hervat, gelijk de getuige Hermans haar heeft hooren zeggen: gij zult bij mij in de bedstede komen, of ik zal je laten plagen, al is het door den duivel. Toen is alles stil geworden; het was de stilte des doods; de misdaad was volbragt, eene moeder had haren zoon wreedaardig vermoord.

En welke is de contenance van de beschuldigde, na dat zij haren zoon had opgehangen. Toen rukte zij den verslagene met geweld af; ja welligt is hierdoor de ontwrichting der halswervelen ontstaan, welke zijnen dood veroorzaakt heeft, waardoor zij aldus eenen nieuwen aanslag tegen het kind heeft gedaan.

Deze daadzaken, zeide deze ambtenaar, volgens eed en pligt te hebben aangevoerd, uit de beëedigde verklaringen der getuigen, en deze daadzaken kwamen hem genoegzaam voor *ad juris criminalis evidentiam*, terwijl die nog werden bevestigd door de bekentenis van de beschuldigde zelve, welke, na aanvankelijk ontkend te hebben, bij haar derde verhoor heeft verklaard, dat haar zoon gewild had, dat zij bombazijn zoude halen, om zijne broek te verstellen; dat zij zulks, onder het voorgeven van geen geld te hebben, geweigerd had; dat zij daarop, driftig wordende, hem in het bed had gelegd, een doek om-

zijn hals had geslagen en die vervolgens naauw toegedraaid en aangehaald, vervolgens den doek aan een latje van de bedstedeplank had vastgemaakt en hem daaraan toen heeft opgehangen; bij welke bekentenis zij gevoegd had, hem juist zoo geplaatst te hebben, ten einde den schijn van zelfmoord te geven, en welke bekentenis geheel overeenkwam met de verklaringen van de buren.

Gisteren, aldus ging de spreker hoofdzakelijk voort, heeft zij aangevangen die bekentenis eenigermate in te trekken: zij heeft zich toen van de uitvlugt bediend, dat men haar de vroegere bekentenis had afgeperst, dat men alles konde opschrijven, wat men wilde; dit alles, zeide de procureur-generaal, is onwaarheid, de bewijzen van het tegendeel zijn ten processe voorhanden, gelijk mede uit een brief bleek, welken de beschuldigde aan hare bloedverwanten geschreven had, waarin zij de bekentenis van hare misdaad herhaalt en hare vreugde te kennen geeft tot dezelve te zijn gekomen. Het deed dezen ambtenaar leed, dat de beklaagde gisteren heeft trachten te ontkennen, hetwelk zij echter, na de gemoedelijke toespraak van den geëerden voorzitter, niet heeft kunnen volhouden, bij welke toespraak zij evenwel zeer koel was gebleven, en ofschoon haar de dood bedreigd werd, nog altijd doof is gebleven voor de stem der natuur, welke zij zoozeer had miskend.

Het derde punt, namelijk of die doodslag moedwillig geschied was, kwam den spreker, naar aanleiding van art 295 van het lijfstraffelijk wetboek, en blijkens al de daadzaken, niet twijfelachtig voor, dat alhier *animus laendendi* aanwezig was, en er ook geene omstandigheden bestonden, om art. 319 van het lijfstraffelijk wetboek, handelende over *homicide involontaire*, toe te passen. Ten slotte kwam de spreker aan het voorname punt, of hier namelijk *premeditatie* had plaats gehad. De bepaling van art 297 Code Pénal kwam hem algemeen voor, en was niet alleen toepasselijk op hem, die het opzet gehad heeft om een bepaald persoon te treffen, maar ook dengenen, die men vinden of ontmoeten zal, terwijl die voorbedachte rade kon bestaan, niet alleen wanneer men het voornemen vormt om het op het leven van iemand toe te leggen, maar zelfs wanneer men het opzet gevormd heeft om iemand te vermoorden.

Met betrekking tot dit artikel, zeide hij verder, dat de wetgever bepaald had, dat ieder *premeditatie* was *un dessein formé avant l'action*, zonder den tijd te bepalen, hoelang dit voornemen moest hebben bestaan, en dat een dusdanig dessein hier aanwezig was, hield hij, na de daden en sprekken, welke hier waren voorafgegaan, voor ontegenzeggelijk, gelijk hij zulks nader ontwikkelde door de herhaling der daadzaken; en waaruit men veilig kon opmaken, dat een moedwillige manslag zonder *premeditatie* hier niet denkbaar was, en dat, indien dit systema werd aangenomen, art. 297 welligt nimmer zoude kunnen toegepast worden.

Wat den staat harer dronkenschap betrof, zeide hij, dat zulks geenszins als eene verschooning kon worden aangemerkt. Toegegeven dat de staat van hare beschonkenheid zoo ver gevorderd was, dan nog meende hij, dat zulks hier niets afdeed, daar de dierlijke staat, waarin zij dan verkeerd had, geheel aan haar alleen moest worden geweten, zij, die de kracht des sterkendranks kende: de wet immers heeft geenen vrijbrief gegeven voor hem, die zich aan het overmagtig gebruik van sterkendrank te buiten gaat, en Z. Ed. Gestr. vroeg verder, wat er van de veiligheid der maatschappij zoude worden, indien dergelijk systema ingang vond.

In de geheele procedure, zeide hij daarenboven, geen bewijs te hebben gevonden, dat zij tijdens het plegen van het feit beschonken geweest was; de getuigen hadden den graad dier beschonkenheid verschillend opgegeven, doch die getuigen hadden haar eerst tusschen 9 en 10 ure ontmoet, terwijl hare handelingen na het volvoeren der misdaad geenszins die van een door drank bevangen mensch geweest waren, gelijk Z. Ed. Gestr. zulks uit een aantal omstandigheden, ten processe aanwezig, staafde, waaruit bleek, dat zij wel degelijk met de reden des onderscheids gehandeld had; terwijl andere getuigen verklaard hadden ja, dat zij in den voormiddag van dien noodlottigen dag zeer beschonken geweest was, doch dat zij omstreeks een ure was gaan slapen.

Ten slotte, zeide de spreker, dat zij dus geheel en al *compos mentis* de misdaad had gepleegd, gelijk hij dan ook vermeende, ook dit vierde punt genoegzaam te hebben toegelicht, en te hebben bewezen, dat zij den moedwilligen manslag met voorbedachten rade gepleegd had, gelijk hij dienvolgens concludeerde, dat de beklaagde aan de haar ten laste gelegde misdaad zou worden schuldig verklaard, en veroordeeld tot de straffe des doods, op een schavot, door het verworgen aan een paal.

De verdediger van de beschuldigde, de W. Ed. Gestr. Heer advokaat Pringle, zeide in substantie, dat na de confessie van de beklaagde, in verband met de verklaringen van de overige getuigen, hij het nutteloos acht, al zou hij het met zijn geweten kunnen overeenbrengen, om te betoogen, dat de beklaagde niet schuldig is, aan de haar ten laste gelegde misdaad daar deze defensie geen ingang zou vinden en hij welligt daardoor de aan hem toevertrouwde belangen van zijne client zou benadeelen.

Al, wat in dezen stand van zaken mogelijk was, en hetgeen zijn pligt als verdediger vorderde, bestond, volgens hem, daarin, om te onderzoeken, of de misdaad hier met premeditatie had plaats gehad, en dan geloofde hij die vraag ontkennend te moeten beantwoorden, en dat het derhalve niet noodzakelijk was, eene zoo onnatuurlijke, eene zoo afschuwelijke misdaad nog gruwelijker te maken.

Tot de ontwikkeling van dit gevoelen overgaande, zeide hij, dat de voorbedachte rade niet alleen in het bloot opzet gelegen was, maar ook het gevolg moet zijn van overdenkingen in koelen bloede, daar anders tusschen den wil en de voorbedachte rade geen onderscheid zoude bestaan, gelijk Z. Ed. zich dan ook beriep op hetgeen de *Dictionnaire de l'Academie* ten opzigte van de premeditatie bevat, en hetgeen Locré daaromtrent in zijn rapport gezegd heeft. De voorbedachte rade moest dus zijn nagedacht, de gevolgen en kansen daarvan berekend, en zoodanig te voren overlegd, en dat zulks niet denkbaar was, daar, waar de handelingen uit de omstandigheden waren voortgesproten, en, vroeg de verdediger verder, is zoodanige premeditatie alhier denkbaar, vooral in den staat van dronkenschap, waarin de beklaagde verkeerd had, een staat, welken het publiek Ministerie niet heeft kunnen loochenen, maar zich alleen bepaald heeft dit gedeeltelijk te ontkennen, hoewel zulks hem boven allen twijfel voorkwam, na de verklaring der getuigen, waarvan sommigen verklaard hadden, dat zij, nuchteren zijnde, het kind niet mishandelde. Die dronkenschap, zeide hij, had haar het vermogen benomen, om over de misdaad na te denken, haar verstand beneveld, haar onderscheidingsvermogen verflaauwd en de rede benomen, en dan is geen redelijk denkvermogen mogelijk.

Na nog onderscheidene bedenkingen van het publiek Ministerie te hebben wederlegd, zeide de verdediger ten slotte, dat hij vertrouwde, dat het Hof de premeditatie als niet voldoende bewezen zoude beschouwen, waardoor de beschuldigde eene straf zoude te beurt vallen, niet veel minder dan de dood, doch waardoor zij in de gelegenheid zoude geraken, door een leven vol boetvaardigheid, hare vroegere misdaad uit te wisschen.

Na ruim een uur beraadslaging heeft het Hof de beschuldigde verklaard schuldig aan moedwilligen manslag, dat het echter den Hove niet is gebleken, dat die manslag met voorbedachten rade geschied is, en haar diensvolgens gecondemneerd tot het zwaaijen van het zwaard over het hoofd, met al de formaliteiten, welke bij de doodstraf worden in acht genomen en verder tot een confinement voor den tijd van twintig jaren.

Publicke Veilingen.

Ten Huize van den Vendumeester
M. A. KEIJSER.

Woensdag, den 5den September 1838.

De 84 koppen *SLAVEN*, aankomende de WelEd. Heeren ROD. LE CHEVALIER, NICOLAAS DE GUNSLAAR PIETERSZOON en ARENT DROST AARNOUTZOON; laatst gewerkt hebbende op de Plantaadje *Mon Affaire*, zijn Familiesgewijze verkocht voor de Som van *f* 48,920.

Advertentiën.

(34458) De Exploicteur bij het Geregtshof te *Suriname*, als daartoe door den Hove gecommitteerd, presenteerd bij inschrijving te Koop:

VIJF EN VEERTIG VATEN *SUIKER*, van de Plantaadje *Pieterszorg*, $\frac{15}{32}$ aandeelen het Eigendom van ISAAK JOHNSTONE THOMAS HAYWARD en JOHN FREDERIK HAYWARD, en wel bij kavelingen van *vijf* vaten.

Zullende de inschrijvings billetten, tot Vrijdag den 14 dezer, des voormiddags ten *negen* ure, ten Kantore van den ondergeteekenden worden aangenomen, en vervolgens ten overstaan van Heeren Gecommitteerde Raden, tot de Zaken van Curatele en Sequestratie geopend, en het hoogste bod (mits goedgekeurd) worden aangenomen, met verpligting der Koopers, om binnen den tijd van *acht* dagen na den verkoop, de Suiker voor eigene rekening en risico te doen af halen.

Paramaribo, den 7 September 1838.
R. GOLLENSTEDE,
Exploicteur.

SURINAAMSCHE MAATSCHAPPIJ VAN WELDADIGHEID.

VERGADERING van HOOFDBESTUURDERS EN ONDERSCHEIDENE COMMISSIEN, op Dingsdag den 11den September 1838, 's avond ten 7½ uren, in het lokaal van de Loge CONCORDIA.

(34427) BOOM-RIJPE *BANANNEN*, voor billijke prijzen, te bekomen op de Plantaadje *Buitenrust*. — Adres bij
JB. BENJN. DE VRIES.
Paramaribo, den 6 September 1838.

(33995) SALLY Mc. KERDY en hare Minderjarige Dochter MARY vertrekken.
Paramaribo, den 3 September 1838

Scheepstijdingen.

Binnengekomen.

Den 4den dezer, het Schip *de Jonge Arie*, Kapt. L. Hus, van *Amsterdam*, (laats van *Falmouth*), hebbende 66 dagen reis.

Uitgeklaard.

Den 3den dezer, de Nd. Am. Brik *Mary and Eliza*, Kapt. D. D. Driskell; visa *Nickerie* naar *Glouchester*.

Den 5den, de Nd. Am. Brik *Ganges*, Kapt. L. Center, naar *Glauchester*; lading: 165 vaten Melassie.

Idem, de Nd. Am. Brik *Cadet*, Kapt. Edwd. Babson naar *Boston*; lading: 239 vaten Melassie.

Den 6den, de Schoener *Jeannette*, Kapt. P. Mac George; naar het *Opper-distrikt Nickerie*.

Uitgezeild.

Den 5den dezer, de Nederlandsche Schoener *Gouverneur Generaal Baron* VAN HEECKEREN, Kapt. P. L. de Hazeth; naar *Curaçao*.

Te Paramaribo, ter Boekdrukkerij van BOON & Co.